

**Lietuvos Respublikos
Ekonomikos ir inovacijų ministerijai**

info@eimin.lt

Siunčiama el. paštu

DĖL PASIŪLYMŲ LIETUVOS EKONOMIKOS TRANSFORMACIJOS PLANUI „START“

Asociacija „Fintech Hub LT“ (toliau – Asociacija), vienijanti daugiau nei 60 licencijuotų finansų rinkos dalyvių Lietuvoje, susipažino su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengtu Lietuvos ekonomikos transformacijos planu „START“ ir teikia savo pasiūlymus.

Finansinių technologijų sektoriaus skatinimo veiksmai prasidėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2017 m. balandžio 12 d. pasitarimo protokolu Nr. 14 patvirtinus pirmąjį tarpinstitucinį priemonių finansinių technologijų industrijos plėtrai Lietuvoje skatinti planą, kurį įgyvendinus papildomai buvo parengti ir Vyriausybėje patvirtinti dar 3 kasmetiniai priemonių planai – 2019 m., 2020 m. ir 2021 m. 2022 m. vietoje kasmetinių veikslių planų buvo nuspręsta parengti 5 metų strategiją bei veikslių planą jos įgyvendinimui. Dėl pasikeitusios strateginio valdymo sistemos Lietuvoje, strategija buvo pakeista į 2023 – 2028 m. Fintech sektoriaus plėtros Lietuvoje gaires, o veikslių planas patvirtintas Lietuvos Respublikos finansų ministro 2023 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 1K-247.

Dėl aktyvių valdžios, įskaitant priežiūros, institucijų veikslių, finansinių technologijų sektorius reikšmingai augo. 2024 m. pabaigoje šalyje veikė daugiau nei 270 įmonių. Reikšmingiausią sektoriaus dalį sudarė licencijuotos įmonės, veikiančios bankininkystės, mokėjimų, skolinimo ir investavimo srityse. Lietuva tapo Europos Sąjungos lydere pagal išduotų licencijų skaičių.

Fintech sektoriaus skatinimo iniciatyva ženkliai prisidėjo prie finansų sektoriaus plėtros ir skaitmeninės transformacijos. Eurostat duomenimis, finansų ir draudimo sektoriaus pridėtinė vertė šalies ekonomikai per 10 metų (2023 m. lyginant su 2013 m.) išaugo 356 proc. p. – daugiausiai iš visų Lietuvos ekonominės veiklos rūšių. Toks augimas yra didžiausias visoje Europos Sąjungoje, antroje vietoje palikęs Estiją (202 proc. p.), o trečioje – Lenkiją (143 proc. p.). Sektoriuje 2024 m. pabaigoje dirbo daugiau nei 7300 aukštos pridėtinės vertės darbuotojų, kurių vidutinis darbo užmokestis dvigubai viršijo Lietuvos vidurkį (4152 EUR). Per tą patį lygintiną 10 metų laikotarpį darbuotojų skaičius šiame sektoriuje augo 40 proc. p. Darbuotojų sukaupta kompetencija teisės, atitikties, pinigų plovimo prevencijos, informacinės saugos srityse turėjo teigiamą įtaką ir spartesniam kitų sričių startuolių kūrimuisi Lietuvoje.

Fintech įmonės reikšmingai prisidėjo prie finansų sektoriaus konkurencijos didinimo ir skaitmeninės transformacijos skatinimo. Asociacijos užsakymu „Spinter tyrimai“ atliktos apklausos duomenimis, 2024 m. pabaigoje Fintech paslaugas vartojo 1 iš 3 Lietuvos gyventojų, populiariausia paslauga – kasdienė bankininkystė (sąskaitos ir kortelės). Auganti konkurencija išjudino finansų sektorių – modernizuotos mobiliosios aplikacijos, užtikrintas nuotolinis klientų aptarnavimas, supaprastinti pavedimai (pvz. vietoje sąskaitos numerio pakanka įrašyti gavėjo telefono numerį; sukurtos integracijos su bankais ir el. prekybos platformomis), atnaujinti kortelių skaitytuvai, leidžiantys atsiskaityti vienu kortelės, mobiliojo telefono ar išmanaus laikrodžio prisilietimu arba palengvinantys atsiskaitymą negrynaisiais pinigais smulkiąjame versle (pvz. turgavietėse, kirpyklose). Lietuva yra viena pirmųjų šalių Europos Sąjungoje, užtikrinusi plačią momentinių pavedimų apimtį. Nemenkas pokytis pasiektas ir aptarnaujant verslo klientus – padidinta

prieiga prie finansų, užtikrintos konkurencingos kainos. Suaktyvėjo ir investavimo rinka – vis daugiau fizinių asmenų renkasi investuoti per tarpusavio skolinimo ar sutelktinio finansavimo platformas.

Asociacijos nuomone svarbu užtikrinti, kad Fintech sektorius Europos Sąjungos mastu išliktų valstybės prioritetu – rengiami veiksnių planai atlieptų rinkos poreikius ir būtų tvirtinami Lietuvos Respublikos Vyriausybės lygmeniu, o sektorius svarbiausiose valstybės institucijose turėtų konkrečius kuratorius. Kadangi naujai išduodamų licencijų skaičius mažėja, o esamų rinkos dalyvių pasitraukimų daugėja, itin svarbu peržiūrėti reguliacinės ir priežiūrinės sistemos įtaką sektoriaus plėtrai ir konkurencingumui.

Atsižvelgiant į visa, kas išdėstyta, siunčiame Asociacijos pasiūlymus Lietuvos ekonomikos transformacijos planui.

PRIDEDAMA. Asociacijos „Fintech Hub LT“ pasiūlymai, 4 lapai.

Administracijos direktorė

Greta Ranonytė

Asociacijos „Fintech Hub LT“ pasiūlymai

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Vykdymo pradžia	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos	Veiksmo požymis	Reikalingos lėšos (tūkst. eur.)	Vyriausybės programos punktai, kuriuos padengia veiksmas
1.2.	PRIORITETAS - Technologinė pažanga ir aukštesnė pridėtinė vertė.							
1.2.55.	Pasitelkiant verslo, viešojo sektoriaus ir akademijos ekosistemų atstovus, parengti prioritetinių inovacijoms imlių ir (arba) aukštą pridėtinę vertę kuriančių sričių nacionalinius susitarimus, aiškiai numatant šalių įsipareigojimus bei priemones, parengiant veiksmų planą ir tvirtinant jį Lietuvos Respublikos Vyriausybės lygiu.	2025 m. III ketv.	2026 m. II ketv.	EIM	LRVK, ŠMSM, SAM, ŽŪM, EM, AM, FM, VRM	Reguliacinis	0	61. Kartu su verslu parengsime ir įgyvendinsime perspektyviausių ekonomikos sektorių susitarimus, skirsime daugiau resursų naujų krypčių investicijų paieškai.
KOMENTARAS: manome, kad tai yra svarbi ir reikalinga priemonė Fintech sektoriui. Aktyviausia sektoriaus plėtra vyko tada, kai veiksmų planai buvo tvirtinami Vyriausybės lygmeniu (pasitarimo protokolais). 2023 – 2028 m. Fintech plėtros Lietuvoje gairės turi būti peržiūrėtos, kadangi jose įrašyti veiksmai: (a) nebeatitinka realios rinkos situacijos ir poreikių, (b) neįpareigoja institucijų atlikti realių veiksmų (naudojamos tokios formuluotės kaip <i>siūlyti, įvertinti galimybes, atlikti analizę ir pan.</i>). Atsižvelgiant į sektoriaus sukuriama pridėtinę vertę, klausimas turėtų būti perkeltas į aukštesnį politinį lygmenį, pirmiausia, dėl jo tolesnės plėtros pasirašant nacionalinį susitarimą. Manome, kad susitarimas turėtų būti pasirašytas bent ministrų lygmeniu, todėl prie dalyvaujančių institucijų siūlome įtraukti LRVK. Konkrečiai Fintech sektoriui taip pat aktualūs pinigų plovimo prevencijos klausimai, kuriuos koordinuoja VRM ir FM.								
Naujas 1.2.56.	Sukurti inovacijoms imlaus ir (arba) aukštą pridėtinę vertę kuriančio skaitmeninio verslo tarybą, kuri reguliariai susitiktų ir spręstų aktualius klausimus.	2025 m. III ketv.	2026 m. II ketv.	EIM	-	Reguliacinis	0	61. Kartu su verslu parengsime ir įgyvendinsime perspektyviausių ekonomikos sektorių susitarimus, skirsime daugiau resursų naujų krypčių investicijų paieškai.
KOMENTARAS: atsižvelgiant į 1.2.55., būtų tikslinga sukurti formatą, kuriame verslo atstovai galėtų prisidėti prie nacionalinio susitarimo strateginių tikslų išskėlimo ir įgyvendinimo veiksmų nustatymo.								

1.2.59.	Įtvirtinti rizikos valdymu grįstą finansų sektoriaus reguliavimą, nustatant finansų rinkos dalyvių rizikos diferencijavimo sistemą, kurioje būtų atskiriami aukštos ir žemos rizikos verslo modeliai. Pakeisti susijusius teisės aktus, įskaitant Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymą, numatant proporcingą ir veiksmingą reguliavimą skirtingų rizikos kategorijų finansų įstaigoms.	2025 m. I ketv.	2025 m. IV ketv.	EIM	FM, LB, FNTT	Reguliacinis		
KOMENTARAS: manome, kad tai yra svarbi ir reikalinga priemonė Fintech sektoriui. Paprastai rinkoje egzistuoja arba taisyklėmis, arba rizikos valdymu grįstas reguliavimo modelis. Lietuvoje dažniausiai yra taikomas taisyklėmis grįstas reguliavimas – įmonės jas arba atitinka, arba ne. Šiame modelyje didžiausias dėmesys skiriamas vidinėms taisyklėms, procedūroms, tinkamam dokumentų parengimui ir pan. Rizikos valdymu grįstas modelis taikomas Jungtinėje Karalystėje – teisės aktai numato pagrindinius veiklos principus ir tikslus, o rinkos dalyviams paliekama daugiau laisvės pasirinkti tinkamiausią principų įgyvendinimo būdą pagal savo rizikos profilį.								
1.3.	PRIORITETAS - Administracinės ir biurokratinės naštos mažinimas.							
Naujas 1.3.6.	Sukurti finansų rinkos dalyvių licencijavimo „žaliąjį koridorių“, kuris užtikrintų, kad aukštos pridėtinės vertės strateginės investicijos, įskaitant susijungimus ir įsigijimus, būtų greičiau įsisavinamos	2026 m. I ketv.	2026 m. II ketv.	EIM	FM, LB	Reguliacinis	-	28. Atsižvelgdami į verslo patiriamas problemas, susijusias su biurokratizmu ir pertekliniu reguliavimu, diegsime aukščiausius verslo klientų aptarnavimo kokybės standartus viešojo sektoriaus institucijose ir įstaigose, valstybės ar savivaldybių valdomose įmonėse
KOMENTARAS: finansų rinkos dalyvių praktika rodo, kad licencijavimo metu nėra taikoma jokių išimčių – net VšĮ „Investuok Lietuvoje“ pritraukti investuotojai užtrunka apie 12 mėn. licencijavimo procese. Siekiant didinti Lietuvos konkurencingumą pritraukiant strateginės reikšmės investuotojus, siūlome sukurti „žaliąjį								

<p>koridorių“. Turime pavyzdžių, kai reikšmingi JAV investuotojai dėl reguliacinės naštos ir nelankstumo Lietuvoje pasirenka kitas jurisdikcijas. Konkretus pavyzdys – didelis JAV investuotojas, jau turėjęs licenciją Airijoje, 2024 m nusipirko įmonę, kuriai priklausė Lietuvoje licencijuota elektroninių pinigų įstaiga. Investuotojas nusprendė, kad licenciją Lietuvoje išlaikyti bus sudėtingiau nei Airijoje, ir jos atsisakė. Manome, kad tai nėra teigiamas reiškinys ne tik iš konkurencinės, bet ir iš nacionalinio saugumo perspektyvos – turėtų būti siekiama glaudinti ekonominius ryšius su strateginiais šalies partneriais.</p>								
Naujas 1.3.20.	Įvertinti priežiūros sistemos veiksmingumą finansų rinkos plėtrai ir Lietuvos konkurencigimui bei pagal poreikį atlikti teisės aktų korekcijas. Užtikrinti, kad būtų prioretizuojamas rinkos konsultavimas ir pagalba, o baudų skyrimas būtų naudojamas tik kaip <i>ultima ratio</i> priemonė.	2025 m. IV ketv.	2026 m. II ketv.	EIM	FM, VRM, LB	Reguliacinis	-	79. Kryptingai remsime aukštos pridėtinės vertės skaitmeninius produktus ir paslaugas eksportuojančias įmones bei startuolių kūrimąsi. 28. Atsižvelgdami į verslo patiriamas problemas, susijusias su biurokratizmu ir pertekliniu reguliavimu, diegsime aukščiausius verslo klientų aptarnavimo kokybės standartus viešojo sektoriaus institucijose ir įstaigose, valstybės ar savivaldybių valdomose įmonėse
<p>KOMENTARAS: Stebint kiekybinį fintech sektoriaus traukimąsi (stokojama naujų investicijų, nebeatrauklu išlaikyti finansų įstaigos licenciją Lietuvoje, didėjanti biurokratinė našta ir kt.) būtina įvertinti priežiūros veiksmingumą finansų rinkos plėtrai. Vertinant tarptautinį kontekstą, Lietuva yra viena saugiausių jurisdikcijų pasaulyje, todėl reikia atsakingai vertinti siūlymus dar labiau griežtinti priežiūros funkcijas – pernelyg griežtas reguliavimas gali paskatinti įmones kelti savo veiklą į kitas jurisdikcijas. Taip pat turi būti užtikrinama, kad visų pirma bus prioretizuojamas konsultavimas, draugiškas auditas ir pan., o baudų skyrimas bus naudojamas esant piktybiniais pažeidimams.</p>								
Naujas 1.3.21.	Peržiūrėti poveikio priemonių rinkos dalyviams skelbimo tvarką, kad viešinimo visuomenei	2025 m. III ketv.	2025 m. IV ketv.	EIM	FM, VRM, LB	Reguliacinis	-	79. Kryptingai remsime aukštos pridėtinės vertės skaitmeninius

	funkcijos atlikimas būtų proporcingas atliktam pažeidimui.						produktus ir paslaugas eksportuojančias įmones bei startuolių kūrimąsi.
<p>KOMENTARAS: Pinigų plovimo prevencijos direktyva numato, kad baudos gali būtų neskelbiamos, kol nesueina skundo pateikimo terminas. Lietuvoje poveikio priemonės skelbiamos nepaisant skundo pateikimo – nors direktyva tai leidžia, tai nėra tiesioginis įpareigojimas valstybėms narėms. Pastaruoju metu vis daugiau rinkos dalyvių teikia skundus teismams dėl tinkamų poveikio priemonių taikymo, daugėja ir rinkos dalyvių naudai laimėtų bylų. Nepaisant teismo sprendimo, baudos paskelbimu padaroma reputacinė žala įmonei, kurią ištaisyti partnerių ir visuomenės akyse yra sudėtinga. Kartu tai kenkia bendrai šalies reputacijai. Taip pat turėtų būti apibrėžta, kas yra laikoma visuomenės informavimu, o kas – komunikacija. Pastebima tendencija, kad poveikio priemonių skyrimas naudojamas komunikaciniams rinkos reguliavimo griežtumo („gerumo“) tikslams.</p>							